

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LUKIŠKIŲ TARDYMO IZOLIATORIŲ-KALĖJIMĄ BEI KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS

2019-09-10 Nr. 4D-2018/1-1051
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas, nuteistasis) skundą (toliau vadinama – Skundas) dėl Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo (toliau vadinama – LTI-K) ir Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama – Kalėjimų departamentas arba KD) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo skundus.

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma, kad:

2.1. „[...] dėl USB atmintinės patikrinimo [...], paprašęs [...] patikrinti USB atmintinę [...] pradėjo manimi manipuluoti, kad atsiimčiau skundus [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „[...] nors įstatymas nenurodo pasivaikščiojimo kiemeliuose pareigūno iškvietimo mygtuko, šis klausimas turi būti sprendžiamas [...] visur kur yra vedami nuteistieji / suimtieji turi būti privaloma įrengti pareigūno iškvietimo mygtukas, kad nutikus bet kokiai situacijai galima būtų kuo skubiau išsikviesti pareigūną, o ne daužyti duris 15–20 minučių [...]“;

2.3. „[...] trumpalaikių pasimatymų patalpoje, 2018-05-10 pas mane buvo atvykusi draugė [...]. Pasimatymo metu [...] kalbėjimo įranga buvo jau sugedusi [...], kaip nurodo Lukiškių TI-K administracija ir KD man buvo pasiūlyta nutraukti pasimatymą ir perkelti kitai dienai. Nei man nei draugei nebuvo pasiūlyta perkelti pasimatymo [...]“;

2.4. „[...] dėl konfidencialumo nesuteikto pokalbio telefonu [...]. [...] pokalbis vyksta patalpoje kurioje su manimi kartu skambina dar trys nuteistieji / suimtieji, kurie klausosi mano pokalbio [...], taip pat [...] už stalo sėdi pareigūnė / pareigūnas ir klausosi mano pokalbio [...], aš negaliu visiems girdint kalbėtis apie savo sveikatą [...]“;

2.5. „[...] mano manymu, Lukiškių TI-K ir KD atsakymai yra nepagrįsti, neišsamūs ir neatitinka teisės aktų reikalavimų [...]. Lukiškių TI-K 2018-06-12 Nr. 96-2327 atsakymas į mano 2018-05-25 skundą Nr. 29-1538. [...] Lukiškių TI-K 2018-06-08 Nr.96-2292 atsakymas į mano skundą 2018-05-16 Nr. 29-1414 ir 2018-05-21 Nr. 29-1460. [...] Lukiškių TI-K 2018-06-01 Nr. 96-2196 atsakymas į mano skundą Nr. 29-1557. [...] KD nagrinėjimo atsakymai į mano skundą 2018-06-18 trys skundai ir mano 2018-06-20 skundas. KD atsakymas 2018-07-18 Nr. 2S-2258 [...] prašau nustatyti Lukiškių TI-K ir KD veiksmo / neveikimo , nagrinėjant mano skundus, teikiant nepagrįstus atsakymus, nagrinėjant skundus paviršutiniškai, neišsamiai [...]“.

3. Pareiškėjas prašo ištirti skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2018 m. rugsėjo 6 d. raštu Nr. 4D-2018/1-1051/3D-2432 kreipėsi į LTI-K, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2018 m. rugsėjo 19 d. Seimo kontrolierius gavo LTI-K 2018 m. rugsėjo 18 raštą Nr. 9-109050, šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma:

4.1. „[...] nuteistasis [...] 2018-05-28 prašymu, gautu LTI-K 2018-05-28 reg. Nr. 29-1557, kreipėsi dėl USB laikmenos patikrinimo bei pareigūno [...] veiksmų. 2018-06-01 [...] LTI-K pateikė atsakymą Nr. 96-2196. [...]“;

4.2. „[...] nuteistasis [...] 2018-05-21 skundu, gautu LTI-K 2018-05-21 reg. Nr. 29-1460, kreipėsi dėl pareigūnų iškvietimo mygtukų pasivaikščiojimų kiemeliuose [...]. 2018-06-08 [...] LTI-K pateikė atsakymą Nr. 96-2292. [...]“;

4.3. „[...] nuteistasis [...] 2018-05-16 prašymu, gautu LTI-K 2018-05-18 reg. Nr. 29-1414, kreipėsi dėl trumpalaikio pasimatymo metu sugedusios pasikalbėjimo įrangos [...]. 2018-06-08 [...] LTI-K pateikė atsakymą Nr. 96-2292. [...]“;

4.4. „[...] nuteistasis [...] 2018-05-25 prašymu, gautu LTI-K 2018-05-25 reg. Nr. 29-1538, kreipėsi dėl konfidencialumo telefoninių pokalbių metu [...]. 2018-06-12 [...] LTI-K pateikė atsakymą Nr. 96-2327. [...]“;

Kartu su LTI-K raštu Seimo kontrolieriui buvo pateiktos Pareiškėjo kreipimūsi ir atsakymų į juos kopijos.

5. Seimo kontrolierius 2018 m. rugsėjo 6 d. raštu Nr. 4D-2018/1-1051/3D-2431 kreipėsi į KD, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2018 m. rugsėjo 21 d. Seimo kontrolierius gavo KD 2018 m. rugsėjo 20 raštą Nr. 1S-3170, rašte ir pateiktuose prieduose nurodoma:

5.1. „KD buvo gautas [...] 2018-06-20 skundas (Kalėjimų departamente gautas ir užregistruotas 2018-06-25 Nr. 2G-2094) dėl USB atmintinės patikrinimo Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime“;

5.2. „KD buvo gautas [...] 2018-06-18 skundas (Kalėjimų departamente gautas ir užregistruotas 2018-06-20 Nr. 2G-2040) dėl pareigūnų iškvietimo mygtuko įrengimo pasivaikščiojimo kiemeliuose Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime“;

5.3. „KD buvo gautas [...] 2018-06-18 skundas (Kalėjimų departamente gautas ir užregistruotas 2018-06-25 Nr. 2G-2094) dėl trumpalaikio pasimatymo metu sugedusios pasikalbėjimo įrangos Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime“;

5.4. „KD buvo gautas [...] 2018-06-18 skundas (Kalėjimų departamente gautas ir užregistruotas 2018-06-20 Nr. 2G-2038) dėl konfidencialumo neužtikrinimo kalbant telefonu Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime.“

Kartu su KD raštu Seimo kontrolieriui buvo pateiktos Pareiškėjo kreipimūsi ir atsakymų į juos kopijos.

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso:

183 straipsnis „Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“ – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo

dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. [...].“

7. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama – VAĮ):

3 straipsnis „*Viešojo administravimo principai*“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 2) *objektyvumo*. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...] 13) *išsamumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.“

Tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos teismų praktika

8. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama – LVAT) 2012 m. gruodžio 20 d. sprendime, priimtame administracinėje byloje Nr. A-822-3206-12, konstatavo:

„Pagal Tarnybos Kalėjų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto (2008 m. lapkričio 6 d. įstatymo Nr. X-1791 redakcijos) 5 straipsnį, Kalėjų departamentas ir jam pavaldžios įstaigos (pagal Statuto 2 straipsnio 1 dalį, pataisos namai yra Kalėjų departamentui pavaldi įstaiga) savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Bausmių vykdymo kodeksu, Baudžiamuoju kodeksu, Baudžiamojo proceso kodeksu, Suėmimo vykdymo įstatymu, kitais įstatymais, šiuo statutu, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis ir kitais teisės aktais. Pagal Statuto 4 straipsnį, Kalėjų departamento ir jam pavaldžių įstaigų veikla grindžiama teisingumo, teisėtumo, žmogaus teisių ir laisvių gerbimo, suimtųjų ir nuteistųjų lygybės prieš suėmimo ir bausmių vykdymo įstatymus, humanizmo, bausmių vykdymo individualizavimo, progresyvaus bausmių atlikimo ir viešumo principais. Panevėžio pataisos namai ir Kalėjų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, *objektyvumo*, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punktą).“

9. LVAT 2011 m. balandžio 19 d. nutartyje, priimtoje administracinėje byloje Nr. A-143-2876/2011, nurodė:

„Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai [...].“

Tyrimo išvados

10. Skunde Pareiškėjas teigia, kad LTI-K ir KD Pareiškėjo prašymus ir skundus nagrinėjo netinkamai bei pateikė neišsamius atsakymus.

11. Nagrinėdami pareiškėjų skundus LTI-K bei Kalėjų departamentas, kaip viešojo administravimo subjektai, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, tarp jų, ir objektyvumo principo, kuris reiškia, kad oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs. Pažymėtina, kad LVAT, atskleisdamas objektyvumo principo turinį, 2011 m. balandžio 19 d. nutartyje nurodė, jog laisvės atėmimo institucijų, t. y., Kalėjų departamento, sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai (šios pažymos 9 punktas).

12. Pareiškėjas su prašymais ir skundais kreipėsi į LTI-K dėl šios pažymos 2.5 ir 2.6 punktuose nurodytų priežasčių, t. y.: USB laikmenos patikrinimo bei pareigūno veiksmų; pareigūnų iškvietimo mygtukų pasivaikščiavimų kiemeliuose įrengimo; trumpalaikio pasimatymo metu sugedusios pasikalbėjimo įrangos; konfidencialumo telefoninių pokalbių metu neužtikrinimo. Gavęs LTI-K atsakymus, juos apskundė KD. KD įvertinęs skunduose nurodytas problemas pateikė Pareiškėjui atsakymus (šios pažymos 5.1–5.4 punktai).

Pažymėtina, jog Seimo kontrolieriui įvertinus LTI-K (šios pažymos 4.1–4.4 punktai) bei KD (šios pažymos 5.1–5.4 punktai) Pareiškėjui pateiktus atsakymus, nustatyta, jog visi atsakymai pateikti laikantis teisės aktų reikalavimų. Remiantis Bausmių vykdymo kodekso 183 straipsniu, kuriame numatyta, kad skundas turi būti išnagrinėtas per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos, Pareiškėjui per tokį laiko tarpą tai ir buvo atsakyta. Pareiškėjas tinkamai informuotas tiek dėl nustatytos USB laikmenos patikrinimo tvarkos ir dėl galimybės įrengti pareigūno iškvietimo mygtuką ir tai numatančių teisės aktų, tiek dėl trumpalaikio pasimatymo metu susiklosčiusios situacijos ir pasiūlytos alternatyvos pasimatymą perkelti bei galimybės konfidencialiai kalbėtis telefonu. Tiek LTI-K, tiek KD pateiktuose atsakymuose Pareiškėjui atsakyta aiškiai ir argumentuotai, nurodant visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindami prašymo arba skundo turinį.

13. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Pareiškėjo Skundo aplinkybės dėl LTI-K ir KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai nagrinėjant jo prašymus ir skundus, tyrimo metu nebuvo patvirtintos, todėl Skundas atmestinas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

14. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundą dėl Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai nagrinėjant jo prašymus ir skundus, atmesti.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas